

DIRK WILLAERT

Ganda

IUNAGOS

EEN HISTORISCH AVONTUUR VOL
UITDAGINGEN, LIEFDE EN RIVALITEIT

UITGEVERIJ GANDABOEKEN

Ganda

Boek 1

Iunagos

Dirk Willaert

UITGEVERIJ GANDABOEKEN

Ook verschenen in deze reeks van Dirk Willaert:

GANDA 2 - VOLK VAN DE ADELAAR
GANDA 3 - TRISKELION

© Dirk Willaert & Uitgeverij Gandaboeken – Laarne 2018
www.uitgeverij-gandaboeken.be • www.ganda.gent • www.facebook.com/gandaboeken

Eerste druk: oktober 2015
Vierde druk: oktober 2018

Trefwoord: Historische fictie

ISBN 978 90 8249 5812
D/2018/14.521/03
NUR 342

Omslagontwerp en vormgeving binnenwerk: Dirk Willaert
Foto omslag: Klaartje Jansen / ogen: Alain Haeck
Foto auteur: Kris Vandamme
Illustraties: Dirk Willaert

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Het was een druilerige dag geweest. Het schemerde buiten en de wind, die een poging waagde de laatste oranjebruine blaadjes van de bomen te rukken, was komen opzetten. Dreigende wolken trokken vanuit het westen dichterbij. Onder deze barre weersomstandigheden betraden Cardinos en Varanis de boerderij van Brunos. Ze trokken bij de deur hun modderige laarzen en wollen kousen uit. Hun gevilde kapmantel drapeerden ze over een balk. Barrevoets stapten ze op de zachte wolvenhuiden die de grond bedekten. De lange haren van de vachten gaven een ontspannend gevoel. Het vuur brandde hoog en maakte de woning gezellig warm. Buiten nam de wind in kracht toe en huilde af en toe.

Sarag begroette hen hartelijk en bood ze een zitplek aan rond het vuur. Varanis kroop naast Iunagos. Ze schurkte zich tegen hem aan en genoot van de combinatie van zijn warme lichaam en het vuur. Een koude rilling liep over haar lichaam, maar dat was goed. Sarag zag hen en glimlachte tevreden. Ze maakte eerder onbewust oogcontact met Cardinos die de affectie tussen de twee goedkeurde met een ondeugende knipoog. Brunos had ondertussen een kruik met *korma* gevuld en overhandigde die aan zijn vriend. Nu pas zag Cardinos Kogos zitten en hij nam naast hem plaats. Het waren goede vrienden.

‘Kogos, een verhaaltje?’ vroeg de kleine Mara.

‘Nu dat Varanis en haar papa hier ook zijn kan dat, kleine meid.’ Hij wachtte tot Brunos naast Sarag ging zitten, dronk nog wat van zijn *korma* en schraapte zijn keel.

Elke nacht droomde de vijftien winters oude Ungas van dezelfde beeldschone vrouw. Ze verscheen aan hem en verdween als hij zijn hand naar haar uitstak. De droom maakte Ungas bleek en lusteloos. Zijn moeder wist geen raad en stuurde hem naar Veleta, de vrouwelijke Ziener.

Ungas schaamde er zich voor om Veleta te vertellen dat hij verliefd was op een droom, maar toch deed hij het. Veleta ontbood Ungas' moeder en stuurde haar op pad om de beeldschone vrouw uit de droom te zoeken.

De moeder vond haar niet en Veleta stuurde zijn vader met dezelfde opdracht. Ook hij vond de beeldschone vrouw niet. Uiteindelijk gaf de Ziener de oudere broer dezelfde opdracht.

Na de winter kwam hij terug met goed nieuws. De beeldschone vrouw was de dochter van Epona, de Godin van de Vruchtbaarheid. Zelfs haar naam wist hij te bekomen: Elvira.

Veleta gebood Elvira te komen, maar dat werd geweigerd door haar vader, de God Esus. Toen Veleta aan Esus vroeg waarom hij weigerde, antwoordde hij dat Elvira machtiger was dan Ungas.

Door betovering nam zij elke dag van het ene jaar de gedaante aan van een mooie vrouw, maar elke dag van het daaropvolgende jaar had ze de gedaante van een sierlijke zwaan. Daarop vertelde Esus dat als Ungas zijn dochter echt wilde hebben, dat hij bij het volgende Overgangsfest naar het meer moest komen om zich op te offeren.

Toen Ungas bij het meer kwam, zwommen er wel vijfenvijftig zwanen op het meer. Hij riep haar vanaf de oever, maar ze zei dat ze pas zou komen wanneer hij haar als zwaan weer zou laten gaan. Ungas beloofde dat en Esus veranderde de jongen in een zwaan, zodat hij zich bij haar kon vervoegen.

Gecharmeerd omdat Ungas zich liet transformeren zodat hij zijn geliefde

kon bereiken, omhelsde Elvira de jongen en bedreven ze de liefde. Toen liet Elvira alles achter en vlogen ze samen naar het huis van Ungas. Esus erkende de ware liefde tussen zijn Elvira en Ungas en gaf hun menselijke gedaante terug. De geliefden werden door Veleta gekoppeld en gaven daarna een groot feest dat vijf nachten duurde.

‘Hoe romantisch,’ zuchtte Varanis en ze drukte zich nog wat harder tegen haar vriendje aan.

‘Maar hoe kan een mens in een zwaan veranderen, Kogos?’ vroeg Iunagos nuchter.

‘Mensen veranderen niet echt in zwanen, Iunagos,’ verduidelijkte hij, ‘maar de zwaan staat symbool voor de hartstocht tussen twee mensen. De transformatie tussen zwaan en mens betekent dat een mens zich moet aanpassen, wil hij met een geliefde door het leven gaan. Zwanen zijn ook de boodschappers van de Goden. De Goden sturen ze erop uit om ons te waarschuwen wanneer bijvoorbeeld de warmere of koudere periodes zullen aanbreken. Zo kunnen we ons tijdig voorbereiden op het inzaaien van de akkers, of het slachten van de dieren voor de winter komt.’

‘Wauw, heeft dus elk verhaal een betekenis?’ vroeg Iunagos.

‘In elk verhaal dat ik breng, zit een betekenis. Ken je het verhaal over Vegos nog?’

‘Natuurlijk, het is mijn lievelingsverhaal! Niet alleen omdat het mijn voorouder is, maar zeker omdat het over het begin van onze stam gaat, hier aan de *ganda*.’ De jongen was rechtgesprongen van enthousiasme.

‘Herinner je nog dat deel van het verhaal toen Vegos ’s nachts de boerderij verliet en zich naar de *Scaldis* begaf?’ De jongen knikte. ‘Dit zegt dat kinderen ’s nachts binnen moeten blijven en dat elke boer zijn erf goed moet afsluiten. Niet alleen voor wolven of vossen en andere

wilde dieren die graag een gans of lam lusten, maar ook voor rovers die het op waardevolle dieren gemunt hebben, zoals de paarden van Vegas' vader.'

'Oh, zo had ik de verhalen nog nooit beluisterd.' De jongen ging weer op zijn plek zitten en dacht er eventjes over na. 'Dus alles wat je in jouw verhalen vertelt, is een boodschap die ons leert hoe we moeten leven, waarop we moeten letten, hoe we problemen kunnen oplossen?'

'Dat heb je correct!'

'Wauw, nu ga ik nog liever naar jouw verhalen luisteren, Kogos,' besloot Iunagos.

'Dat is de bedoeling!' lachte Kogos.

Brunos schonk de bekers van Kogos en Cardinos nog eens vol en bediende zichzelf en Sarag ook. Sarag draaide de aardewerken pot een kwartslag tegen het vuur. De pap die erin stond te warmen, siste tegen de hete wand. De kleine Mara was moe geworden en kroop uit zichzelf in bed. Braco sprong het kind achterna en legde zich aan haar voeteneinde. De anderen praatten over van alles bij.

'De markten die jullie organiseren, raakten onder de handelaars tot ver buiten de *ganda* bekend,' wist Kogos te vertellen.

'En alle gezinnen aan de *ganda* profiteren ervan,' voegde Brunos eraan toe. 'Maar alle eer komt Cardinos toe, want het was zijn idee en hij nam de organisatie ervan op zich. Ik wil je daarom nog eens bedanken, Cardinos. Voor jouw inzet. Het succes is vooral aan jouw visie te danken.' Cardinos straalde door de eer die hij kreeg.

'Jullie markten zijn zelfs succesvoller dan deze bij de Levaciërs, die toch al een lange traditie kenden,' verzekerde Kogos. Als Verteller kwam hij bij elke stam langs. Niet alleen voor zijn boeiende en leerrijke verhalen die hij zo dynamisch kon vertellen was hij een graag geziene man, maar ook om het nieuws uit andere regio's dat hij meebracht.

‘Ik wist dat dit tot een succes zou leiden. De *ganda* is dan ook goed bereikbaar via de wegen en beide rivieren,’ minimaliseerde Cardinos de reden van het succes.

‘Cardinos,’ zei Brunos die een netelig punt ter sprake wilde brengen, ‘ik verwacht straks nog Dumorix die ook blijft eten, maar ik had graag nu al jouw advies in iets gekend.’ Cardinos nam een flinke teug van het gerstenat en leunde wat naar voor om Brunos zijn volle aandacht te schenken. Sinds Brunos stamhoofd was, kwamen beiden dikwijls samen om enkele zaken te bespreken, soms samen met de Ziener. Maar door de gespannen relatie tussen Cardinos en Dumorix gebeurde het minder vaak. Voor het probleem dat hij deze avond wilde bespreken, oordeelde Brunos dat de aanwezigheid van de Ziener noodzakelijk was. Toch wilde hij eerst de reactie van Cardinos horen. Dat Kogos mee aan het vuur zat, was mooi meegenomen.

‘We zitten met een probleem,’ begon het Stamhoofd, ‘en dat probleem heet Porkos.’ Iunagos en Varanis die al een tijdje geen aandacht schonken aan de gesprekken van de volwassenen, keken plots op bij het horen van de naam die hun al zo veel problemen had bezorgd. ‘Die jongen is nu twaalf winters oud en nog steeds terroriseert hij de omliggende boerderijen met zijn kwajongensstreken. Tijdens het oogstfeest hoorde ik diverse klachten. Hij had met zijn slinger een koe van Cardinos’ zus verwond tijdens het melken. Het scheelde niet veel of de getroffen koe had haar zoontje vertrappt. Van een andere boerderij had Porkos het graan in brand gestoken. Gelukkig waren de aren nog vochtig door de dauw en doofde het vuur uit zichzelf. Op een nacht had hij een poort van een erf wagenwijd opengezet en liet hij de hoevedieren ontsnappen. Enkele van de dieren vond men niet meteen terug. Hun karkas werd later teruggevonden, nadat wolven en andere wilde dieren ze hadden ontdekt.’

‘Vergeet niet zijn pogingen om Iunagos te kwetsen, zelfs bijna te

doden,' voegde Sarag er ernstig aan toe.

'Hij heeft ook bij mij al toegeslagen door met een schaar plukken wol van de rug van mijn schapen te knippen en ze in de rivier te gooien,' vulde Cardinos aan. 'Zolang het kinderlijke deugnietstreken zijn, kan ik daar nog mee omgaan. We zijn ook klein geweest en hebben ook veel uitgespookt,' knipoogde Cardinos naar Sarag, die zich meteen enkele grappige momenten kon herinneren. 'Maar zijn streken zijn van een ergere soort. Het neigt naar delinquentie. Er zijn al talloze slachtoffers onder mens en dier gevallen. Bij de mensen niets ernstig, maar toch.'

'De vraag is,' stelde het Stamhoofd, 'wat kunnen we eraan doen? De feiten zijn niet ernstig genoeg om hem te verbannen uit de gemeenschap.'

Sarag reageerde boos: 'Moet hij dan eerst iemand doden? Wil je dat hij eerst jouw zoon een mes in het lijf steekt voordat je iets onderneemt?'

'Neen, er móet iets gebeuren,' gaf Brunos toe.

'Er zijn regels die elke gemeenschap moet respecteren,' mengde Kogos zich in het gesprek. 'Je kan Porkos voor de Rechters dagen, maar Dumorix zal nooit in samenspraak met andere rechters een banvloek uitspreken voor de misdrijven die hij pleegde. Daarvoor zijn ze niet ernstig genoeg.'

'Mag ik, papa?' vroeg Iunagos. Zijn vader knikte. 'Ik vraag me af of we niet via zijn vader iets kunnen bekomen?'

'Dat denk ik niet, Iunagos, omdat...' Het Stamhoofd dacht na of hij die gevoelige informatie wel aan de kinderen kon vertellen. Ze waren trouwens twee winters jonger dan Porkos. Hij twijfelde even, maar besloot dat het misschien beter was dat Iunagos zou weten hoe haatdragend de vader van Porkos tegenover zijn zoon was. Hoe respectloos Yuris met hem omging. Ja, hoe hij zijn zoon seksueel mis-

bruikte. Hij besloot de gezinssituatie van Porkos te schetsen. De ruimte was stil geworden. Iedereen luisterde vol ongeloof naar de woorden die Brunos bracht. Toen hij zijn laatste woorden had uitgesproken, bleef het onbehaaglijk stil. Het was uiteindelijk Sarag die het woord nam.

‘Ik wist dat er iets niet pluis was in dat gezin, maar ik kon nooit vermoeden dat het zo erg gesteld was. Waarom werd hier nooit iets aan gedaan? Waarom heb jij dit nooit besproken tijdens een stamvergadering?’ vroeg ze haar partner verwonderd.

‘Dat heb ik gedaan... echter, alleen bij Dumorix. Hij zei dat niemand tussen de liefde van het gezin mocht komen. Daar kon hij zich als Ziener en Rechter niet in mengen.’ Brunos merkte dat Kogos knikte, maar Cardinos sprong vol verontwaardiging recht.

‘Dat is typisch Dumorix! Grote verhalen opzetten over zijn band met de Goden, maar tussenbeide komen in een schrijnende situatie als deze? Neen, dat doet hij niet! De liefde tussen gezinsleden is heilig! Die schertsvertoningen van hem zijn gewoon een klucht. Hij doet niets anders dan mensen bedriegen. Jullie ook, Sarag en Brunos! Ik snap niet dat jullie niet inzien dat Dumorix iedereen bespeelt. Jullie denken dat alles wat in de *ganda* gebeurt de wil van de Goden is, maar het is zijn wil en zijn wil alleen. Hij wist dat jij een beter stamhoofd dan ik zou zijn, dus koos hij jou.’ Hij zag Brunos schrikken en hij verbeterde zichzelf voordat Brunos kon tegenspreken. ‘Ik bedoel, Brunos,’ sprak Cardinos nu op rustiger toon die snel in crescendo ging, ‘het volk heeft gekozen en hij heeft de stemming gevolgd, maar mocht ik als winnaar uit de stemming gekomen zijn, dan nog had hij “in naam van de Goden” voor jou gekozen. Begrijp me goed, Brunos, ik twijfel niet aan jouw capaciteiten en je bent inderdaad een beter stamhoofd dan wat ik ooit zou kunnen geweest zijn, maar ik kaart gewoon de schijnheiligheid van de Ziener aan. Uiteindelijk heeft hij

de macht in onze gemeenschap en hij misbruikt de devotie van de mensen voor de Goden.’

Het interieur van de hoeve lichtte blauwig op toen een bliksem door de hemel flitste, meteen gevolgd door een zware donderslag. Op datzelfde ogenblik sloeg de deur hard open. De wind kreeg vrij spel in de woning en blies het vuur extra zuurstof toe. Een vonkenregen sloeg zich te pletter tegen de lederen vonkenvanger die erboven hing. Geschrokken keken de aanwezigen naar de opengeslagen deur. Een nieuwe bliksemschicht tekende een menselijk silhouet af in het deurgat. Een zwaar rommelend geluid uit de hemel hield aan en verdween langzaam. Varanis kneep angstig in Iunagos’ arm. De jongen hoopte dat hij de moed had om zijn vriendinnetje te beschermen, maar de angst die hemzelf trof was te groot. Mara sprong uit bed en zocht bescherming bij haar moeder. Braco fixeerde de man in het deurgat en gromde.

Een bekende stem brulde woest: ‘Cardinos, ik heb enorm veel sympathie voor je als mens, en ik ken jouw standpunt over de Goden en over mij. Maar zeg me eens, Cardinos, hoe kan jij mijn visioenen verklaren? Hoe kan ik weten wat het beste is voor de *ganda*? Vertel me ook, Cardinos, waarom is het plots beginnen te donderen en bliksemen? Waarom is onze dondergod Taranis furieus door jouw uitspraken?’ Dumorix stapte binnen, gooide zijn doorweekte kapmantel langs de kant, schoof zijn laarzen van zijn voeten, sloot de deur achter zich en stapte in het licht.

Iedereen, ook Cardinos, kon geen woord uitbrengen. Zo hadden ze Dumorix nog nooit gezien. Brunos vroeg zich zelfs af hoe Dumorix buiten in het onweer kon horen wat Cardinos hierbinnen had gezegd. Voor hem was dit het zoveelste bewijs dat Dumorix wel degelijk in contact stond met de Goden. De stilte in de hoeve was misselijkmakend. Het knisperende vuur en het snikken van Mara waren de enige

geluiden die boven de stilte uitstegen. In de verte hoorden ze een nieuwe donderslag. Het onweer trok verder.

‘Ik... ik... ik weet niet,’ was het enige dat Cardinos er uiteindelijk uit kon krijgen. Zelfs hij was overdonderd door wat zopas gebeurde. Hij voelde een innerlijke strijd. Had hij inderdaad Taranis woest gemaakt? Kon dat? Of was het toeval dat het onweer net boven de boerderij van Brunos uitbrak, net op het moment dat Dumorix voor de deur stond? Hij voelde zich ongemakkelijk bij zijn tweestrijd, schudde zijn hoofd en dronk het restant van zijn *korma* op, als ware het om zich moed in te drinken. ‘Dumorix,’ begon de wolmeester, ‘je kent inderdaad mijn mening over de Goden en alle natuurverschijnselen die je aan Hen toeschrijft, maar ik wil en kan niet geloven dat Goden hier iets mee te maken hebben. Het zijn hersenspinsels! Verhaaltjes om mensen bang te maken zoals je mij zopas bijna bang had gemaakt.’ Hij ging weer zitten en blies zijn adem langzaam uit. ‘Brunos, ik heb dorst. Mag ik nog wat *korma*?’ voegde hij er uiteindelijk aan toe. Brunos was blij dat hij in beweging kon komen zodat hij de spanning uit zijn lichaam kon laten stromen. Brunos schonk Cardinos’ beker nog eens vol en gaf Dumorix ook een beker gerstenat.

Sarag ondernam een poging om het gesprek terug rond de problematiek van Porkos te brengen. ‘De mede van Yuris is weer van een schitterende kwaliteit. Het mag gezegd worden, ook al doet hij nare dingen met Porkos, hij is een meester in het brouwen van mede.’ En zo bedaarde de sfeer. Het gesprek kwam terug naar het initiële probleem: het gedrag van Porkos.

Dumorix volgde het standpunt van Kogos en lichtte het toe aan Cardinos. ‘We mogen ons niet laten verleiden tot impulsief gedrag, Cardinos. Iedereen kent de waarden die Kogos via zijn verhalen vertelt en waaraan elk individu binnen onze gemeenschap zich dient te houden. Porkos heeft op dit moment nog geen misdaden begaan die

hem uit de stam kunnen plaatsen. Laat ons nog drie winters geduld hebben. Dan is hij vijftien en gekoppeld. Misschien gaat hij zelf weg?’

Terwijl de vier mannen nog in hun discussie opgingen, vroeg Sarag aan Iunagos en Varanis om enkele kommen en lepels van het schap te halen. Ze haastten zich en even later had Sarag voor iedereen een warme kom gierstpap uitgeschept.

‘Hmmm, heerlijk!’ zei Dumorix. ‘Er gaat niets boven heerlijke warme pap op het einde van een druilerige dag als deze.’

Er werd nog een tijd nagepraat en nadat iedereen verzadigd was met voedsel en drank, vertrokken de gasten huiswaarts. Enkel Kogos bleef en palmde het gastenbed in.

In GANDA loopt de ontstaansgeschiedenis van de Oost-Vlaamse stad Gent als een rode draad doorheen de verhalen. Maar niet alleen Gent is het decor. Belangrijke gebeurtenissen in huidig Vlaanderen en de omliggende regio's bepalen mee de avonturen van de personages.

84 jaar voor het begin van onze jaartelling.

Tijdens een natuurverschijnsel bevalt Sarag van een zoon. De Ziener en invloedrijkste man van de stam beschouwt dit als een teken van de Goden en eert de jongen met de goddelijke naam: **Iunagos**.

Iunagos groeit op aan de ganda, de samenvloeiing van de rivieren Scaldis en Legia. Zijn boerderij staat op Spiekersheuvel, de laagste van de twee heuvels die tussen beide rivieren het landschap domineren. Wanneer hij elf winters oud is, groeit zijn vriendschap met Varanis, de dochter van de wolmeester, uit tot prille liefde. Ze beloven elkander om vier winters later hun eigen gezin en boerderij te stichten. Maar dat is zonder de plannen van de Ziener gerekend. Hij stuurt Iunagos weg naar de Heilige Eik. Betekent dit het einde van hun ontlukende liefde of lukt het Iunagos om Varanis voor zich te houden? Ondertussen bereiken onheilspellende tijdingen de ganda. Zal Iunagos zijn familie en vrienden ooit levend terugzien?

“*Het boek leest als een trein en de personages zijn erg menselijk en waarheidsgetrouw. Zij en de tijdsperiode komen volledig geloofwaardig over.* Ken Broeders, tekenaar en scenarist van o.a. de historische stripreeks ‘Apostata’

“*De auteur bezit het talent de geschiedenis tot leven te brengen met personages die snel eigen worden.* Ugo Janssens, auteur ‘De Oude Belgen’

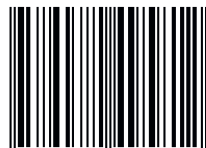
Dirk Willaert (1972) wilde op zijn 16e al de geschiedenis van zijn geboortestad Gent vertellen. In 2003 startte hij een jarenlang onderzoek, volgde les aan de Gentse Universiteit, worstelde zich door stapels boeken, ontmoette tal van archeologen, historici en heemkundigen en kwam uiteindelijk in contact met de wereld van levende geschiedenis. Dat laatste was voor hem een onuitputtelijke bron van informatie. De kennis en ervaringen die hij in die jaren vergaarde, maken dat zijn personages tot leven komen.

Zoek ons op

www.uitgeverij-gandaboeken.be

Uitgeverij
Gandaboeken

ISBN 978-90-8249-5812

9 789082 495812